

ПРЕГЛЕД ДИСКУСИЈЕ

Рад *Саветовања о актуелним питањима правно-економских и пословних односа са иностранством* организован је по радним групама чији је задатак био да укажу на основне проблеме из ове области и питања која се у вези њих постављају.

Прва група имала је за задатак да размотри правна питања која се појављују у вези са повезивањем рада и средстава, у спољнотрговинском пословању. Радом ове групе руководио је проф. др *Владимир Јовановић*.

Код питања повезивања рада и средстава у центру пажње присутних био је однос између производних и прометних организација и решавање доходних односа који настају као последица стварања заједничког дохотка. При томе је посебан значај указао једном броју проблема. Прво, да ли се према прометној организацији као партнер може појавити ОУР из фазне производње? Закључено је да се на страни производног партнера могу појавити ОУР које се баве фазном производњом било као самостални партнери било у оквиру радне, односно сложене ОУР. Затим, да ли се између две прометне организације које се јављају као извршиоци посла морају успоставити односи удруживања рада и средстава путем самоуправног споразума? С обзиром да ови односи могу да буду веома различити закључено је да се између две прометне организације не заснивају односи обавезног удруживања рада и средстава те ни обавезног закључивања самоуправног споразума.

Питање које из овог произилази је питање заједничког дохотка прометне и производне организације. У дискусији је истакнуто да су правни прописи који регулишу ову материју углавном неодговарајући. Како се формира, утврђује и расподељује доходак који оствари прометна организација на бази увоза а који се фактички реализује тек код крајњег произвођача је једно од значајних питања из ове области. Закључено је, да је учешће прометне организације у заједничком приходу остварено увозом, оправдано само у оној мери у којој прометна организација учествује у увозу својим средствима. Доношење ближих прописа из ове области би сигурно решило многе дилеме пред којима стоји наша привреда.

Следећи проблем представљало је питање одређивања обима сарадње односно основице од 50% као основа за успостављање сарадње

путем удруживања рада и средстава. При томе, постојање сопствене мреже код произвођача носи опасност да се ова мрежа претвори у конкуренца прометној организацији поготову у условима коњуктурне ситуације на тржишту. Као крајња могућност је настојање произвођача да се ослободи прометне организације као сувишне пошто је присвојио знања и искуство те организације у погледу маркетинга, извоза и др.

Изнето је мишљење да би спољнотрговинска делатност требало да буде третирана као посебна делатност и да се у складу са тим посебно региструје. У погледу шпедитерских организација с обзиром да се оне повезују са низом организација, тешко је одредити да ли се и у којим случајевима ради о трајном облику сарадње што би налагало удруживање рада и средстава.

На крају у дискусијама које су се одвијале у првој радној групи чуло се мишљење да прометне организације долазе у лошији положај у овој фази усаглашавања прописа због тога што је законом предвиђено да је пререгистрација прометне организације условљена регистрацијом, те да би што скорије доношење прописа из ове области много помогло поменутиим организацијама.

Друга радна група бавила се проблемом регистрације а њеним радом је руководио друг *Миодраг Прица*, потпредседник Привредне коморе Београда.

Реч је о основним, радним и сложеним организацијама које врше спољнотрговинску делатност и регистрацији основних, радних и сложених организација и инжињеринг организација које изводе инвестиционе радове у иностранству. При томе су учесници идентификовали три групе питања. Прва група односи се на регистрацију основних и радних организација које обављају спољнотрговинску делатност. Ради се о техничком и производном делу радника с једне стране и правницима и економистима с друге стране при чему се први налазе у основним организацијама а други у радној организацији. Требало би да и основна и радна организација имају групу стручњака која може да се бави спољнотрговинском делатношћу мада би то вероватно довело до дуплирања послова.

Друга група питања односи се на један део посредовања у спољнотрговинском промету — репласман робе. Питање је да ли основна организација чија је делатност репласман, може да закључује самоуправне споразуме и ако може, са којим организацијама. На ово питање није нађен задовољавајући одговор већ је оно остављено отворено.

Трећа група питања која такође остаје отворена везана је за питање рада и предходних услова које треба да испуне заступничке организације. Као на пример да ли заступничке организације морају да имају самоуправне споразуме са производним организацијама као предуслов за поновну регистрацију или не.

Трећа радна група имала је за предмет рада улагање страног капитала и повезивање рада са улагањем капитала. Радом групе руководио је проф. др Д. Митровић.

У дискусијама које су вођене у оквиру ове групе углавном су разматрана питања и проблеми око примене новог Закона о улагању страних средстава као и питања која се јављају у пракси а у вези су са закључивањем уговора о улагању. То је питање законског регулисања начина одређивања накнаде у максималном износу. Затим, питање да ли је могуће улагање у један погон основне организације. На ово питање дат је потврдан одговор под условом да је могуће исказати доходак из заједничког пословања за тај погон. У случају стечаја излучном тужбом би се из стечајне масе основне организације издвојила средства уложена за заједничко пословање у тај погон.

Код оснивања нове радне организације на основу закљученог уговора о заједничком улагању, оснивач — југословенски партнер, има право да повуче акт о оснивању ако новооснована радна организација не показује да ће моћи да преузме права и обавезе из уговора о улагању. Такав пропис који има одређена оправдања истовремено уноси неизвесност и несигурност код страног партнера.

Одређивање надлежности заједничког органа пословања представља у пракси доста озбиљан проблем. Припрему када се има у виду да заједнички орган има право одлучивања а да радници имају неотуђива права у погледу управљања својом организацијом. Затим, код повраћаја средстава постоји у пракси неслагање да ли треба да се врши ревалоризација средстава страног партнера или повраћај номиналне вредности уложених средстава. При томе интересима страног партнера више одговара ревалоризација мада се у највећем броју случајева врши повраћај номиналне вредности.

На питање да ли уговором о заједничком улагању треба да се обавезно предвиди и извоз производа дат је негативан одговор. Даље, ако партнери у заједничком улагању узму кредит за заједничко пословање, формални носилац кредита је југословенска организација али се кредит отплаћује на терет трошкова заједничког пословања а средства за обезбеђење овог кредита су средства уложена за заједничко пословање.

Учесници у дискусији изнели су да постоје непотребна отежавања у поступку одобравања уговора која доводе до одуговлачења реализације уговора а код страног партнера и до неизвесности у погледу нашег правног система. На крају дат је предлог да би било корисно када би привреда и наука заједнички утврдиле најважније типске одредбе за регулисање појединих питања из области заједничког улагања које би биле вишестрано корисне и за југословенског и за страног партнера.

Пошто су известиоци радних група обавестили присутне о питањима о којима се расправљало у оквиру ових група пружена је могућност представницима радних организација да дају одређена саопштења која се односе на спољнотрговинско пословање њихових организација.

На крају Саветовања проф. Благојевић је узео реч и указао на неколико основних теза — закључака које произилазе из вођених дискусија а које имају општи значај.

Основни допринос овог Саветовања лежи у састављању „листе питања” и доношењу решења за нека од тих питања на основу заједнички

изражених ставова. Питање спољнотрговинског промета и пословања уопште као и његовог односа према производњи је окосница читаве дискусије и оно захтева даља разматрања. То је случај и са „микро“ проблематиком правног пословања односно спољнотрговинског пословања. Одредбе уговора, тумачење уговора, решавање евентуално насталих спорова, извршење уговора — за сва ова питања изузетно је значајан поред практичних решења и допринос правне теорије или науке. С друге стране, имамо макро аспект, услове у којима послују наше организације удруженог рада што укључује пре свега правно-институционалне предуслове и улогу органа друштвене заједнице. На крају проф. Благојевић је указао на предности и отворио перспективу организовања оваквих стручних скупова и то нарочито у области спољнотрговинског пословања.

др Весна Бесаровић